

17. Agressie

Voor moeder natuur is voorkomen in het algemeen beter dan genezen

Om zich echt goed te voelen in een mensenmaatschappij heeft een hond gehoorzaamheid en dominantie training nodig

Agressie wordt door honden om zeer veel redenen getoond, maar nooit omdat ze het graag doen, niettegenstaande mensen gedurende heel de geschiedenis hun best gedaan hebben honden te ontwikkelen die vrij gemakkelijk tot agressie te bewegen waren. Denk maar aan de vele terriërs, de vechthonden die er in alle specialiteiten waren, honden om tegen elkaar te vechten, tegen stieren, tegen beren en zelfs oorlogshonden die tegen paarden strijders of soldaten moesten vechten.

Officieel zijn de meeste van de barbaarse bezigheden afgeschaft maar de rassen zijn er nog wel. In de meeste gevallen niet meer zo extreem fel maar spijtig genoeg is er zo nu en dan toch nog een exemplaar die terugvalt op zijn oorsprong en voor bijtincidenten zorgt.

Hoe heeft de mens het voor elkaar gekregen zulke extremen te fokken? In de natuur selecteren extremen zich er automatisch uit maar de mens ging juist selecteren op die exemplaren die een beetje feller waren tot hij die honden gecreëerd had die hij wou.

Enkelvoudige selectie werkt vrij eenvoudig.

- Wil je kleinere honden dan fok je altijd verder met de kleinste uit het nest.
- Wil je grotere honden dan fok je altijd verder met de grootste uit het nest.

Bij de terriërs werd uiteraard op de felste geselecteerd en in het begin was dat zonder agressie. Hoe komt dat? Het doden van een prooi en het vangen of achtervolgen ervan zijn driften. In dit geval is het een combinatie van buitdrift en jachtdrift. Dat zijn niet de belangrijkste driften. De belangrijkste drift is namelijk eten maar jachtdrift en buitdrift zijn wel hogere driften dan eten.

Dat is één van de redenen dat wanneer uw hond achter de kat van de buurman holt u hem niet kunt lokken voor een stukje kip. Dus honden die een rat doodbijten en in plaats van die rat op te eten meer geïnteresseerd zijn in het pakken van de volgende rat die gaat lopen, tonen eigenlijk voor de hond normaal gedrag. In een hol kruipen waar een das in zit die groter is dan de hond is dat niet. Wilde honden in de natuur nemen dat risico niet maar door te blijven selecteren heeft de mens het voor elkaar gekregen een hond te fokken waar angst niet meer de plaats in neemt die ze zou moeten nemen. Mensen die daar van

houden noemen dat moed maar waarschijnlijk is een beetje gek ook wel een goede omschrijving.

Van dus normaal gedrag zonder agressie (immers een prooi doden om te eten gebeurt zonder agressie, honden zijn boos op hun vijanden niet op hun eten) heeft men een hond gecreëerd die soms zoveel energie in hem draagt dat het voor sommige mensen een marteling wordt om er mee samen te leven. Daarbij komt dat door selectie die honden dieren gaan bevechten die niet tot hun normale prooi behoren waardoor de agressie drempel zo laag ligt dat het voor een leek soms onmogelijk wordt.

Ik heb zelf bijna 13 jaar een Jack Russell gehad. Zeker de eerste jaren van zijn leven had hij meer beweging nodig dan een herdershond om alles een beetje onder controle te houden. Alleen is niet iedereen bereid dagelijks +/- 5 km te wandelen.

Dat zéér goede trainers ook met dat soort moeilijke honden heel veel kunnen zag ik op één van mijn trips naar Engeland. De vader van een klant van mij was van beroep verdelger van ongedierte. Ik vergezelde hem met 3 van zijn fretten en 2 collega's van hem, elk met 2 felle terriërs, naar een boerderij waar een rattenplaag heerste. Eerst werden de honden gedurende ongeveer 15 minuten per twee ingezet.

Toen dat een aantal keren gebeurt was en er +/- 150 ratten gepakt waren kwamen één voor één de fretten erbij. Ik dacht dat met de gretigheid waarmee de terriërs de ratten pakten en doden dat de fretten niet lang zouden leven maar er gebeurde niets. Fretten en honden werkten perfect samen! Op een kleine voormiddag was de boer verlost van meer dan 200 ratten. Deze 3 mensen hadden 4 terriërs en 3 fretten perfect onder controle. In die tijd had ik redelijk veel klanten die zonder ongelukken niet met hun Jack Russell een krant konden gaan kopen. Het was niet de fout van die honden, ze waren gewoon niet op de juiste plaats.

Bij de vechthonden is het verhaal nog schrijnender. Hier heeft de mens gaan selecteren op territorium verdedigen en daar draait het wel om vechten, agressie dus. Bij elk dier is er een bepaalde afstand en zolang die niet overschreden is kan men eventueel vluchten. Men hoeft niet te vechten! Wanneer men niet wil vluchten omdat men zich in zijn territorium bevindt dat moet verdedigd worden gaat men even verstijven en dan het territorium verdedigen, dus vechten.

Ook daar is de mens weer gaan selecteren op dieren die vermenselijkt uitgedrukt macho zijn, die de plaats waar ze zijn als hun territorium beschouwen en die geen kalmerende signalen erkennen. Het is zeker juist dat honden die vechten daar meestal voor getraind worden maar men vergeet wel eens dat de aanleg aanwezig is door selectief te fokken. Men kan een koe melken en een papegaai leren praten, niet andersom!

Wanneer dit soort honden niet genoeg te doen krijgen gaan de meeste gewoon vernielen, blaffen, trekken. De gewone zaken die honden doen als vervangend gedrag om energie kwijt te geraken maar enkel van hen gaan dat gedrag ontwikkelen waar ze oorspronkelijk voor ontwikkeld zijn en ook hier kan het. We zien het zo vaak we willen op tv. Cesar Millan kan het (en hij zegt ook dat het kan maar hij is een vakman tot en met) maar telkens we hem op tv zien is hij problemen aan het oplossen bij mensen die het niet kunnen.

Iedere keer dat ik met mensen praat die dat soort honden hebben vertellen die mij dat ze minstens 10 honden kennen zoals hun hond, die nog nooit wat fout gedaan heeft. Ik ken er misschien wel 50 die nog nooit wat fout gedaan hebben. Ik ken er spijtig genoeg ook 15 uit de media die nog nooit wat fout gedaan hadden voor ze de kleine, de bomma of de vrouw hadden aangevallen.

Laat ons niet flauw doen. Aanleg is een permanente toestand die natuurlijk door training kan geperfectioneerd worden. Het is duidelijk dat de meeste mensen hun hond niet trainen om verkeerde dingen te doen maar het is even duidelijk dat net zoals bij veel andere rassen mensen niet voldoende weten van honden en ze ook niet genoeg beweging en leiding geven waardoor ze terugvallen op hun oorsprong. Dat is altijd slecht maar voor deze rassen is het beangstigend! Dat ze hun kaken niet van elkaar krijgen zijn praatjes maar dat ze enorm krachtig zijn en wanneer ze in het rood zijn niet willen loslaten is zeker zo.

De derde oorsprong van agressie die vaak voorkomt is door menselijke selectie vergroot, door te selecteren op verdedigingsdrift. Bijna elk dier dat in het nauw gedreven wordt gaat zich op een gegeven verdedigen. Voorwaarde is dat het niet meer kan vluchten en dat hij echt in gevaar is.

Wat deed de mens? Hij ging uiteraard uit grote honden selecteren, met dieren die zich snel bedreigd voelden en die een grote kritische afstand hadden. Dat wil zeggen, honden die al snel dachten dat vluchten geen optie was. Ook hier gaat het weer over min of meer controleerbare agressie.

Waarom min of meer? Het was zeker niet de bedoeling de eigen soldaten aan te vallen maar zelfs nu zien we dat af en toe politiemensen gebeten worden door honden van collega's uit het eigen corps. Dat komt omdat honden die op agressie gefokt zijn op een moment van een agressie uitbarsting in het rood zijn, dus niet registreren.

Dat is trouwens de reden waarom goed getrainde bewakingshonden niet op agressie getraind worden maar dat is uiteraard specialisten werk. Deze honden moeten verdachten stellen of stoppen, niet veroordelen of terechtstellen!

Dit zijn de drie voornaamste redenen waarom agressie in het verleden bij het fokken van honden bewust werd geselecteerd of aangemoedigd. Er zijn echter nog vormen van agressie die voor honden bij normaal gedrag horen maar die voor ons uiteraard ongewenst zijn. Wellicht het meest gekende voorbeeld daar is bezitsdrang. In veel gevallen zien we dat tot uiting komen bij het verdedigen van hun eten. In dat geval weleens voernijd of baknijd genoemd. Soms is dat ook zo met een vervangende prooi of een rustplaats. In ieder geval zijn al die zaken terug te brengen tot bij de rangorde. Wat men ook beweert, honden leven in een hiërarchie en dat heeft niets met geweld te maken.

Het tegenovergestelde is zeer dikwijls waar. Een leider is geen despoot maar iemand met kennis en zelfvertrouwen, die assertief is en beslissingen neemt. Honden kennen geen inspraak of democratie. Natuurlijk helpt dat alleen met honden die normaal zijn, goed gefokt, ingeprent en gesocialiseerd zijn en die voldoende afgereageerd worden.

Dat sluit meteen honden uit die agressief zijn van angst wat zeer spijtig ook wel eens voorkomt. Tenzij er een trauma in het spel is, dan is het geen spel meer maar werk voor specialisten!

Een vorm van agressie die spijtig genoeg ook voorkomt wordt veroorzaakt door pijn. Soms dramatisch. Ik ken gevallen waar de hond iemand beet na een ongeval terwijl hij stervende was. Dat is niet alleen dramatisch, daar is ook niets aan te doen behalve de hond niet aanraken of zeker niet optillen. Gewoon om dat de hond niet meer beseft dat hij bijt. Maar tussen bijten van pijn zonder besef en bijten omdat iemand licht op de hond zijn poot trapt zit 360° van verschil.

Zoals reeds gezegd is aan het eerste soms niets te doen terwijl het tweede geval enkel en alleen met leiderschap te maken heeft. In de dierenwereld is iemand die zijn poot onder de leider zijn poot zet altijd in fout en heeft nooit het recht te bijten. Door een normale hond wordt nooit naar de leider gebeten en dat geldt ook voor redirectie.

Leiderschap is trouwens altijd de sleutel. Of het nu gaat over honden die naar andere honden of katten, paarden of mensen uitvallen. Het grootste misverstand daar rond is dat mensen die de leiding niet hebben over hun hond hem op het moment van een uitval gaan trachten te corrigeren op de foute manier. Maar zelfs op de goede manier lukt het hier meestal niet. Wat oud politiekers ook beweren over problemen aanpakken waar ze zich stellen, bij honden lukt dat niet. Men kan niet even baas worden als men dat nodig vindt. Eén van de vele redenen waarom er nog steeds zogenaamde specialisten rondlopen die beweren dat corrigeren niet werkt.

Er zijn nog meer onwaarheden of misverstanden. Een vrij hardnekkige is dat honden agressief zouden worden van teveel rood vlees te eten. Dat is op zich niet waar maar er kan een vorm van waarheid in schuilen. Als men zegt teveel, dan kan dat juist zijn want als

er van iets teveel is dan is er ook minstens van iets anders te weinig en een maaltijd die niet in balans is kan gedragsproblemen geven.

Eén van die gedragsafwijkingen is agressie. Dit probleem komt gelukkig nog zelden voor. Het heeft op zich ook niets met de kleur van het vlees te maken. Trouwens wanneer een maaltijd uit balans is en langere tijd gebruikt wordt beperken de problemen zich niet tot het gedrag alleen. Ook de gezondheid gaat daaronder lijden.

Zoals ik al zei komt het gelukkig niet zo vaak voor. Zelfs de “doe het zelve” kennen meestal het verschil tussen een been met vlees aan, wat een prima snack is die de hond lekker lang bezighoudt en een complete verse vleesmaaltijd die ervoor zorgt dat de hond ook gezond blijft. Dat de hond van rood vlees agressief wordt is dus een fabeltje!

Denis Steurs